

Düzenleyici Etki Analizi

Düzenleyici Etki Analizi

www.duzenleyicireform.org
www.riaturkey.org
info@riaturkey.org

T.C. Başbakanlık Düzenleyici Reform Grubu
Ankara, Kasım 2009

"Düzenleyici Etki Analizi'nin Türk Hukuk Sistemine Tanıtılması" Projesi
IBF International Consulting liderliğinde Piri Group ve Jacobs & Associates tarafından yürütülmektedir.
"Bu yayın Avrupa Birliği'nin desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriği tamamen IBF liderliğindeki konsorsiyumun sorumluluğunda olup
Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır"

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, "Düzenleyici Etki Analizi'nin Türk Hukuk Sistemine Tanıtılması"
Projesi'nde T.C. Başbakanlık yararlanıcı ve Merkezi Finans ve İhale Birimi sözleşme makamıdır.

DÜZENLEYİCİ ETKİ ANALİZİ

“Düzenleyici Etki Analizi yoluyla mevzuat kalitesinin artırılması yaşam kalitesinin artırılması anlamına gelmektedir.”
Efkan Ala
Başbakanlık Müsteşarı

İyi Düzenleme Neden Önemlidir?

Düzenlemeler ekonomik, sosyal ve çevresel hedeflere ulaşmada, proje ve uygulamaların plan ve programlar çerçevesinde yürütülmesinde önemli bir araç olarak kabul edilir. Etkin ve amaca uygun hazırlanmış düzenlemeler, piyasa aksaklıklarının düzeltilmesine katkı sağlar; rekabetçi iş ve yatırım ortamını geliştirir; kamu hizmetlerinin sunumunda eşitlik ve adaleti pekiştirir; vatandaşların, tüketicilerin, çalışanların ve çevrenin korunmasına katkı sağlarlar. Bunun aksine, kötü tasarlanmış düzenlemeler, düzenlemelere tabi olanların üzerinde gereksiz idari ve mali yükler oluştururken rekabetçi ve yenilikçi müteşebbis anlayışı engelleyebilir; küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin gelişmelerini olumsuz olarak etkileyebilir; orantısız gelir ve servet dağılımına sebep olabilirler. İyi ve kaliteli düzenleme, tüm vatandaşlar ve müteşebbisler nezdinde yeterli koruma sağlarken maliyetleri de en aza indirmeli, böylelikle ekonomik büyümenin sürdürülebilir kılınmasına destek olmalıdır. Düzenleyici Etki Analizi, kaliteli düzenleme hazırlanmasının bilinen en kullanışlı araçlarından birisidir.

Düzenleyici Etki Analizi Nedir?

Düzenleyici Etki Analizi (DEA), mevcut ve yeni çıkarılacak düzenlemelerin muhtemel fayda ve maliyetleri ile olumlu ve olumsuz etkilerinin sistematik olarak incelenmesini sağlayan genel kabul görmüş bir yönetim aracıdır. Bir dizi analitik adımdan oluşan

DEA, ekonomik, sosyal, ticari, çevresel ve diğer etkilerin değerlendirilmesi yoluyla farklı düzenleme alternatiflerinin avantaj ve dezavantajları ile net katkıları hakkında karar alıcılara pratik bilgiler sağlar. Bu şekliyle DEA taslak metinler hazırlandıktan sonra yazılması gerekli bir doküman değil, düzenleme hazırlama aşamasında takip edilmesi gereken bir süreçtir. Sürecin son aşamasında DEA sürecine ve bulgulara ilişkin özet bilgiler, bir raporla karar alıcıların ve ilgili tüm paydaşların bilgisine ve kullanımına sunulur.

DEA sürecinde yer alan adımlar şunlardır:

- * Problemin ve paydaşların tespiti
- * Hedeflerin tespiti
- * Alternatif çözüm yollarının tespiti
- * Etkilerin analizi
- * Alternatif çözüm yollarının karşılaştırılması
- * Danışma ve katılım
- * İzleme ve değerlendirme

Etkiler Nasıl Analiz Edilir?

DEA sürecinde, tespit edilen problemin çözümüne ilişkin farklı seçeneklerin belirlenmesi esastır. Kimi zaman mevcut durumun devamı (ya da hiçbir şey yapmama) seçeneği aslında en iyi seçenek olabileceğinden, diğer seçeneklerin etkileri mevcut durumun devamı esas alınarak ölçülür ve karşılaştırılır. Etkilerin metrik ölçüler (örneğin, kilo, km, vs.) ile parasal birimler açısından ve farklı alanlar (ekonomik, sosyal, çevresel, bütçesel, vs.) ile paydaşlar bağlamında mümkün olduğunca sayısallaştırılması analizin daha doğru sonuçlar vermesine yardımcı olacaktır.

Etkilerin analiz edilmesinde kullanılacak bazı karar kriterleri şunlardır:

- * Düzenlemeden beklenen toplam fayda toplam maliyeti karşılamakta mıdır?
- * Fayda-maliyet analizinin temel unsurlarının kullanıldığı bu yaklaşım, hem sayısal hem de sayısal olmayan tüm etkiler açısından kullanılabilir mi?
- * Fayda-maliyet analizi neticesinde birden fazla seçeneğin karar kriterini karşıladığı sonucu ortaya çıkarsa;
 - a. Hangi uygulama seçeneğinin en fazla net katkısı oluşturduğuna bakılabilir. Mevcut sayısal veriler sözkonusu net etkiyi ölçmek açısından yeterli değil ise, hangi seçeneğin en fazla katkı sağladığına ilişkin gerekçeli bir açıklama analiz açısından yeterli olacaktır.
 - b. Hangi seçeneğin tüm paydaşlar açısından en düşük maliyeti oluşturduğuna bakılabilir. Bu durumda, en düşük maliyetli seçenek karar kriterini karşılayan seçenek olacaktır.

Danışma ve Katılım

Danışma ve katılım, DEA sürecinin olmazsa olmaz bileşenlerinden birisidir. DEA'nın demokratikleşme, saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun geliştirilmesine ilişkin en büyük katkısı bu bileşen yardımıyla sağlanır.

Danışma, kaliteli ve amaca uygun düzenlemelerin hazırlanmasında ve DEA sürecinde kullanılan bilgi ve verilerin ilgili paydaşlarca da teyit edilerek doğrulanmasında önemli bir araçtır. Bazı durumlarda, bilgi ve verilerin tümü danışma ve katılım aşamasında temin edilebilir. Ayrıca, danışma, yürürlüğe konulması düşünülen düzenlemeler hakkında vatandaşlar ve tüm paydaşların ön onayının karar alma sürecine dahil edilmesine yardımcı olur. Danışma sürecinin, DEA'nın aşamalarından birisi olarak belirlenmiş olsa da, zaman zaman DEA uygulamasının en başından itibaren başvurulması gereken bir bileşen olduğu hususunun altı çizilmelidir. Danışma sürecinde görüşüne ve katkısına başvurulacak iç ve dış paydaşlara ilişkin çerçevenin genel nitelikli bir DEA uygulama kılavuzuyla belirlenmesinde yarar bulunmaktadır.

Türkiye’de Düzenleyici Etki Analizi Uygulaması

Ülkemizde DEA'ya ilişkin ilk çalışmalar, üyesi olduğumuz Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) bünyesinde 2001 yılında yürütülen “Türkiye Düzenleyici Reform İncelemesi” neticesinde yayımlanan raporla birlikte başlamıştır. DEA'ya ilişkin çalışmaların kurumsal düzeyde yürütülebilmesi amacıyla da 2005 yılında Başbakanlık bünyesinde “İyi Düzenleme (Düzenleyici Reform) Grubu” oluşturulmuştur. 17 Şubat 2006 tarihinde yayımlanan “Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” ile 17 Şubat 2007 tarihinden itibaren hazırlanacak kanun ve kanun hükmünde kararname ile Başbakanlıkça uygun görülecek diğer düzenleyici işlemler için Düzenleyici Etki Analizinin hazırlanması zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca, bu kapsamda hazırlanan “Düzenleyici Etki Analizi Rehberi”, 3 Nisan 2007 tarihli Resmi Gazete’de, 2007/6 sayılı Başbakanlık genelgesi ekinde yayımlanmıştır. Söz konusu genelge ile; kamu kurum ve kuruluşlarının, kendi bünyelerinde düzenleyici etki analizi ile ilgili idari kapasite oluşturmak ve Başbakanlıkta oluşturulan Düzenleyici Reform Grubu ile koordinasyonu sağlamak üzere bir birim tespit etmeleri, görevlerini yaparken Düzenleyici Etki Analizi Rehberi’ne göre hareket etmeleri öngörülmüştür.

Düzenleyici Reform Grubu

Başbakanlık Düzenleyici Reform Grubu bir başkan, üç başkan yardımcısı ve Başbakanlık uzmanlarından oluşmaktadır. Grubun görevleri şunlardır:

- * Düzenleyici etki analizine ilişkin çalışmaları yönlendirmek ve koordine etmek,
- * Diğer kurumlar/birimlerle işbirliği yapmak,
- * Kamu kurum ve kuruluşlarınca hazırlanan düzenleyici etki analizlerinin kalite kontrolünü gerçekleştirmek,
- * Avrupa Birliği’nin ve diğer dış kaynaklı fonların desteğiyle sağlanan projelerin koordinasyonunu yürütmek.

“Düzenleyici Etki Analizinin Türk Hukuk Sistemine Tanıtılması” başlıklı Avrupa Birliği projesi ile İngiltere Hükümeti desteğiyle gerçekleştirilen ve yerel yönetimlerde farkındalığın artırılmasını hedefleyen Düzenleyici Etki Analizi Projesi, Düzenleyici Reform Grubunun koordinasyonunda yürütülmüş ve tamamlanmıştır. Ayrıca, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında oluşturulan DEA irtibat birimleri ile yapılan işbirliği ve diğer çalışmalar, Grubun eşgüdümünde yürütülmektedir. Düzenleyici Reform Grubu tarafından yürütülen tüm çalışmalar ile Avrupa Birliği projesine ilişkin tüm bilgilere www.duzenleyicireform.org adresinden ulaşılabilir.

“Düzenleyici Etki Analizi, uygulamaya sokulması planlanan mevzuata yönelik ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerin, paydaşlardan gelen bilgi ve yorumların da dikkate alınarak ölçülmeye çalışıldığı destekleyici bir araçtır. Bu modern aracın yaygın kullanımını kamunun karar alma süreçlerine bütün paydaşların dahil edilmesi açısından bir paradigma değişikliğini ifade etmektedir.”
Mustafa Baltacı
Başbakanlık Düzenleyici Reform Grubu Başkanı

